

УДК 339.72:330.34

ГЕОЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Марія Флейчук, Володимир Волошин, Олеся Дацко

*Регіональний філіал Національного інституту
стратегічних досліджень у м. Львові,
вул. Бр. Тершаківців, 2а/02, м. Львів, Україна, 79005,
тел.: (+38 096)458-28-59, (+38 067)674-69-99), (+38 067)371-28-97),
e-mail: fleychukm@gmail.com; voloshyn.niss@gmail.com; olesya.datsko@gmail.com*

Окреслено економічні передумови та наслідки трансформації світового порядку та визначено роль України у цьому процесі. Визначено напрями мінімізації негативних наслідків руйнування світового порядку. Передумовами ліквідації правил світового порядку є: інформаційні перекоси; тіньові домовленості між керівниками наддержав щодо поділу сфер впливу; «зрощення» внутрішньо- та транснаціонального капіталу; недовіра міжнародного інституційного базису; концентрація ядерних технологій в обмеженого, не завжди обґрунтованого, кола держав; загроза глобальній продовольчій безпеці; «прокляття» надлишку ресурсів у економічно відсталих країнах; моральна деградація суспільства тощо.

Серед головних напрямів подолання негативних тенденцій усталення нового світового порядку виокремлено: деглобалізацію або альтерглобалізацію; посилення тенденцій макрорегіоналізації; підвищення рівня духовності тощо.

Ключові слова: світовий порядок; глобалізація; анти- та альтерглобалізація; наддержави; Україна.

Сьогодні достеменно зрозуміло, що світовий порядок, глобальна гео економічна та геополітична системи докорінно змінюються. Для цього існує низка передумов, пов'язана не лише з політичними чинниками; вона характеризується суто економічними, соціальними та культурними аспектами. Причому головні гравці політичної арени намагаються вкотре трансформувати глобальну систему без урахування інтересів переважної більшості жителів планети. Окрім того, окремі країни і навіть макрорегіони стають заручниками геополітичних ігор – як це сталося з Україною 2014–2015 рр. та іншими країнами, про які йтиме мова нижче. Отож виникає необхідність детально проаналізувати саме економічні передумови та наслідки (які, на наш погляд, домінують) стосовно описаних вище процесів.

Загалом питання глобалізації та антиглобалізму досліджували такі вітчизняні вчені, як О. Власюк, А. Гальчинський, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, А. Поручник, Я. Столярчук, А. Філіпенко, В. Чужиков, та інші. Серед зарубіжних дослідників доцільно виокремити праці Г. Каха, К. Клемана, О. Шеїна, В. Левашова, Л. Баєвої, П. Бурдье, С. Джорджа, Н. Клейна, К. Ллойда, Л. Ларуша, Н. Хомського та інших.

Незважаючи на те, що полеміка стосовно глобалізації та анти- чи альтерглобалізації загострилася ще у 90-х роках ХХ ст., на сучасному етапі вона лише посилюється або навіть поляризується. Це відбувається внаслідок факту, що

не так науковці, як політики не знаходять порозуміння відносно пріоритетних напрямів розвитку, насамперед, глобалізованого господарства.

Метою цієї статті є окреслення економічних передумов і наслідків трансформації світового порядку та визначення ролі України у цьому процесі.

Усвідомлюючи невідворотність процесу глобалізації, а також не заперечуючи низки позитивних впливів від її активізації, ми висловлюємо гіпотезу, що саме цей неоднозначний процес виявився причиною активізації військових конфліктів та фактів фізичного захоплення територій у XXI сторіччі – здавалося б, ери інтелектуалізації та конкуренції нанотехнологій.

Отже, ступінь позитивного впливу глобалізаційних процесів на економіку окремих країн залежить від місця, яке вони посідають у світовій економіці. Фактично значну частину переваг, як відомо, отримують багаті країни або індивіди. Несправедливий розподіл благ від глобалізації породжує загрозу конфліктів на регіональному, національному та інтернаціональному рівнях. Вирівнювання доходів не відбувається, а, навпаки, поглиблюються диспропорції. В цьому процесі країни, що швидко розвиваються, входять до кола багатих держав, а бідні країни все більше відстають від них.

Глобалізація спричиняє поглиблення асиметрії розвитку світового господарства, тобто виникнення нової моделі світу. Якщо в минулі роки ця модель характеризувалася як 20:80, суспільства однієї п'ятої (80 % усіх ресурсів контролював так званий «золотий мільярд», що охоплював лише п'яту частину населення планети, зокрема: США і країни Західної Європи – 70 % світових ресурсів; 10 % процвітаючих країн розпоряджалося 84,7 % світового ВВП, на їхніх громадян доводилося 84,2 % світової торгівлі і 85,5 % заощаджень) [15], то після фактичного вторгнення військ Російської Федерації спочатку у Грузію (2008), а 2014–2015 рр. – на територію України, можна стверджувати, що світ трансформується і пропорції також суттєво змінюються. Це пов'язано з геополітичними амбіціями РФ, яка демонструє бажання відновити імперську міць (за зразком Радянського Союзу) і на рівні з іншими наддержавами впливати на формування світового порядку. З одного боку, РФ володіє істотними ресурсними запасами та значною кількістю населення, а з іншого – здійснює активні дії для фізичного захоплення нових територій (не зупинятимемося на політичних передумовах та чинниках такого захоплення).

Для глибшого та системнішого розуміння передумов трансформації світового порядку коротко викладемо наше бачення ретроспективи, або ж дискусійних моделей, цього процесу, починаючи із поствоєнної Ялтинської системи.

Беззаперечним є факт, що після завершення Другої світової війни суспільство свідомо поділилося на два автономні полюси, а «холодна війна» була лише «широкою» для громадян різних країн та підставою не пояснювати негативних наслідків такого поділу, передусім для країн-сателітів СРСР (йдеться про країни Варшавського договору). Загострення економічних та соціальних проблем, а також низка інших чинників призвели до розпаду соціалістичного табору на початку 90-х років XX сторіччя і можна припустити, що вплився у дію так званий «План Бжезінського» [13], коли США відігравали роль однополярного лідера,

концентруючи навколо себе військову потугу країн НАТО та економічну – країн ОЕСР. Очевидно, що, зважаючи на істотний потенціал, країнам БРІК було відведено неофіційний особливий статус. У той період згадані країни відігравали роль геополітичних псевдопартнерів, або ж потенційних противників, – за принципом військових китайських стратегем: «Якщо не можеш перемогти ворога – зроби його хоча б ситуативним другом» [10].

Проте «План Бжезінського» не мав довготривалого втілення, і сформувалася система, коли роль монополярного лідера продовжували відігравати США, проте у симбіозі з країнами ЄС. Головними інструментами впливу на світове господарство стали МВФ та СОТ, а гарантія безпеки і надалі належала основоположним принципам військово-політичного альянсу НАТО. Водночас роль одного з економічних лідерів набув Китай, а військова противага і надалі належала РФ через, насамперед, володіння ядерною зброєю.

На сучасному етапі, як уже зазначено, відбувається трансформація світового порядку, очевидно, за ініціативою РФ, однак ще очевидніше – не без погодження з наддержавами. Можна припустити, що відбувається спроба формування чотиріполярного світу, а саме: США як домінуюча країна у НАТО, Китай – з розповсюдженням впливу на країни АСЕАН, Німеччина – на країни ЄС та РФ – з поновленням впливу на країни СНД. Зважаючи на те, що наддержавні організації на зразок ООН втратили свою дієздатність, вірогідно, буде запропоновано інший формат аналогічної інституції з такими ж фіктивними повноваженнями, тобто з домінуванням чотирьох країн, згаданих вище.

Зрозуміло, що процес глобалізації безпосередньо впливає на формування моделі світового порядку, яка, на жаль, і сьогодні залежить насамперед від військового потенціалу та боєздатності армії країни. Висловлена теза має й безпосереднє економічне підтвердження. Для пояснення нашої думки повернімося до війни між РФ та Україною 2014–2015 рр., яка фактично є черговим інструментом створення моделі світового порядку після війн у Придністров'ї, Югославії, Іраку, Грузії, Лівані, низці арабських країн, Сирії, після анексії Криму та війни на Донбасі.

У наших дослідженнях ми намагаємося підтвердити гіпотезу, що військові конфлікти – це вагомий чинник та можливість відновлення економічного потенціалу однієї з чотирьох названих наддержав або паралельно декількох з них. Причому певну циклічність щодо взаємозалежності між спадом ВВП та активізацією військових конфліктів можна спостерігати не лише за показником ВВП, а й, як доводять результати наших досліджень, стосовно валових інвестицій та заощаджень, загального державного боргу, сальдо поточного рахунка (щодо ВВП) та рівня безробіття, а також, певною мірою, світових цін на нафту.

Окрім того, розрахувавши парну кореляцію між показниками ВВП на одну особу, доходимо висновку, що досліджувані економіки тісно корелюють між собою, що також доводить факт певної домовленості або таємної згоди про ненапад (як мінімум, безпосередньо одна на одну) з урахуванням економічних важелів (для прикладу, доволі обмежені та низькоефективні у політичному плані санкції проти РФ у зв'язку з анексією Криму та її вторгненням на територію України).

Зокрема, кореляція, розрахована для часового лагу 1980–2019 рр. (з урахуванням прогнозних даних) між ВВП на одну особу у Німеччині та РФ становить аж 0,94, що є критично високим показником залежності і пояснює, чому Німеччина неоднозначно виступає у конфлікті між РФ та Україною. Інші показники кореляції також достатньо високі: Китай і РФ –0,80; США та Німеччина і Німеччина та Китай – по 0,75; Китай та США – 0,61; США та РФ – 0,58. За допомогою регресійного аналізу (табл. 1) нами також доведено, що участь у збройних конфліктах наддержав в кінцевому результаті – позитивно впливає на їхнє економічне зростання. На жаль, на сучасному етапі людство не вигало коротшого та ефективнішого способу для збагачення окремих країн чи індивідів, як війна, звісно ж, на чужій території.

Таблиця 1

Результати багатофакторного регресійного аналізу впливу військових дій (фіктивна змінна) на динаміку економічного зростання країн, що розпочинають ці дії чи беруть у них безпосередню участь*

Країна	Коефіцієнт регресії	Стандартне відхилення	T-критерій Ст'юдента	Вірогідність помилки
США	16,6	2,6	7,6	0,00
РФ	11,3	1,4	1,0	0,01
Німеччина	10,4	2,2	7,6	0,04
Франція	8,4	1,3	10,3	0,3

* Розраховано за: [5]

На нашу ж думку, анексія Криму В. Путіним 2014 р. – це точна копія початку Другої світової війни А. Гітлером. Також можна знайти чіткі аналогії між діями А. Гітлера у Другій світовій війні стосовно нападу на Польщу та діями Б. Обама під час початку війни у Сирії (2011). Це знову ж підтверджує думку, що наддержави діють за аналогічними сценаріями, можливо, певною мірою, погоджуючи свої дії одна з одною, оскільки, завдяки сучасним військовим засобам, якими володіють спецслужби наддержав, без певних домовленостей між ними, не були б можливі уже згадані військові дії в Україні, Сирії, Чечні та Іраку, перманентні війни в окремих арабських та африканських країнах, Грузії, Придністров'ї та Косово, «розгул піратства» в Сомалі тощо. Сценарії аналогічні – «захист принципів демократії» або «інтересів представників окремих народів» чи «боротьба з явним чи уявним тероризмом». Механізми початку бойових дій теж подібні. Для прикладу, теракт у США 11 вересня 2001 р. і, як наслідок, – війна в Іраку або вибух будинків на території міст Буйнакськ, Москва і Волгодонськ 4–16 вересня 1999 р., які дали змогу розв'язати відповідні бойові дії на території Чечні. Для перевірки висловленої гіпотези ми здійснили контент-аналіз ключових слів, що передували або були покликани запобігти військовим діям у конфліктах у різних країнах у ХХІ сторіччі. Найуживанішими словами виявились – демократія, захист прав людини, гарантія безпеки та довіра.

Як наслідок, за даними експертів ООН – у першій Чеченській війні (1994–1996) кількість загиблих досягала близько 120 тис. осіб; у Придністровському конфлікті, який ще не вичерпано, лише в одному бою за Бендери 1992 р. загинуло близько

600 осіб; у Югославській війні 1991 р., 2001 р. – близько 100 тис. осіб; у війні в Іраку 2003 р. – 116 тис. мирних жителів і 4,8 тис. солдатів коаліції західних країн; у війні в Грузії 2008 р. – близько 2 тис. осіб; у війні в Сирії, що триває з 2011 р. – близько 191 тис. осіб; в ізраїльській операції «Рубіж оборони» 2014 р. – кількість загиблих перевищила 1,7 тис. осіб; війна в Україні, що почалася 2014 р. – кількість загиблих уже сягає близько 6 тис. осіб [7]. У наведених даних ще не враховано кількість поранених осіб, а також тих, хто втратив житло, та біженців, що вимірюються мільйонами громадян різних країн.

На жаль, ця цинічна «математика» має також економічний вимір та підґрунтя. Необхідно брати до уваги той факт, що істотні витрати на військову промисловість – це необхідність кожної наддержави. Отож щорічно вони для власної обороноздатності та подальшого експорту виготовляють велику кількість надсучасної зброї, яка, з урахуванням надмірної динамічності розвитку нових технологій, швидко морально старіє, а за відсутності ринків збуту утворюється істотний надлишок пропозиції. З погляду економічної теорії, для вирівнювання балансу на ринку зброї (який є також вагомою часткою ВВП) у наддержав існує необхідність фактичного провокування військових конфліктів та підтримання їх у «тліючому стані». Підтвердженням цього є, зокрема, дані щодо динаміки світового ринку зброї. Той факт, що упродовж 2007–2011 рр., порівняно з 1995–2005 рр., частка наддержав у експорті зброї істотно скоротилася (сумарно з 94 % до 75 % загальносвітового експорту) з відповідними наслідками для їхніх економік, вірогідно, могла стати додатковим аргументом для провокування або невтручання у конфлікти, які загострилися у світі останніми роками. До слова, Україна 2012 р. за обсягами поставок зброї займала 4 місце (у грошовому еквіваленті – 1,3 млрд дол. США), випереджаючи Німеччину (1,2 млрд), Францію (1,1 млрд), Великобританію (0,9 млрд), Італію (0,8 млрд), Нідерланди (0,7 млрд) та Іспанію (0,7 млрд), поступаючись лише США (8,8 млрд), РФ (8,0 млрд) та Китаю (1,8 млрд дол. США) [15].

Найбільшими імпортерами зброї у світі (близько 65,6 %), зрозуміло, є країни третього світу чи країни, що розвиваються [5; 18]. Виникає риторичне питання: звідки у бідних країн кошти на закупівлю зброї, яка, як високотехнологічний товар, дешевою бути просто не може? Відповідь криється у міжнародних кредитних інституціях, які, з одного боку, декларують допомогу для вирівнювання платіжного балансу, стабілізації обмінного курсу та товарних ринків тощо, проте, де-факто, узалежнюють ці країни від фінансових програм допомоги (до речі, в Україні державний борг (без урахування корпоративного) зріс з 12,3 % (2007) до 73,4 % (2014). Як не парадоксально, але наддержави водночас є й головними боржниками світової економіки, проте власні борги, як виглядає, їх хвилюють меншою мірою. Зокрема, у ЄС та США цей показник, починаючи з 2003 р. і з прогнозом до 2019 р., варіюватиме між 60 та 100 %. РФ та Китай, щоправда, не мають такого великого боргового навантаження, проте це пов'язано, насамперед, з тим, що їхні валюти, на відміну від долара США та євро, не є вільноконвертованими. Можливо, саме тому час від часу звучать пропозиції щодо зміни структури світової валютної системи з урахуванням російського рубля та китайського юаня.

Проте найближчим часом ми песимістично оцінюємо такі перспективи, насамперед з урахуванням прив'язки ринку енергоносіїв до цих валют та наявності, у тому числі у Китаї, значної частки валютних резервів у доларах США (фактично відбулася доларизація світової економіки). Китай 2015 р. вперше за тривалий період розсекретив структуру власних валютних резервів: дві третини резервів (65 %) перебуває в доларах США, 26 % – у євро, 5 % – у фунтах стерлінгів і 3 % – в японських єнах [6]. Отже, Китай, принаймні на сучасному етапі, не зацікавлений у знеціненні долара США чи євро.

Щодо ролі України в описаних вище процесах, то, на жаль, так виглядає, що нам і надалі відводять роль об'єкта, а не суб'єкта нового світового порядку, незважаючи на те, що Україна має низку конкурентних переваг у різних сферах соціально-економічної системи, навіть порівняно з розвиненими країнами. Не вдаючись у деталі, згадані конкурентні переваги проявляються у: демографічній компоненті світового господарства, територіальних характеристиках, кліматичних умовах, природно-ресурсному потенціалі, енергетичній сфері; сільському господарстві; транзитному потенціалі; сфері авіабудування та освоєння космосу; сфері озброєння (за: [5; 7; 8; 9; 18]).

Незважаючи на доволі значний соціально-економічний і військовий потенціал та на сумнозвісний Будапештський меморандум «Про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї» (1994) [4], Україна, на жаль, не одержала бажаних гарантій безпеки та реальних геополітичних партнерів під час військових дій на Донбасі та анексії Криму.

Підтвердженням цього є наступне. Колишній держсекретар США Г. Кіссінджер 21 листопада 2014 р. заявив: «...Європа і Америка не зрозуміли наслідків тих подій, що почалися з переговорів про економічне співробітництво України з ЄС і досягли апогею під час київських демонстрацій. Все це необхідно було обговорювати з Росією». Отож Г. Кіссінджер переконаний, що Україна завжди мала особливе значення для Росії, і нерозуміння цього відіграло фатальну роль. На його думку, українська влада може забути про Кримський півострів: «Ніхто на Заході не запропонував певного плану повернення Криму. Ніхто не хоче воювати за Східну Україну (27 лютого 2015 р.)».

Міністр закордонних справ Німеччини Ф.–В. Штайнмаєр 23 грудня 2014 р. також зробив заяву, що підтверджує нашу гіпотезу про те, що Україну не розглядають як суб'єкт світового порядку. Зокрема, він виступив проти вступу України в НАТО, заявляючи: «... між Україною та альянсом можливі партнерські відносини, але про членство в НАТО не йдеться. Вступ України в Євросоюз не відбудеться навіть у досить довгостроковій перспективі. Пошуки політичного рішення (йдеться про війну на Сході України) розтягнуться, ймовірно, на ціле покоління» [12].

Окрім того, на користь формування чотириполюсного світового порядку, про що йшлося вище, свідчить також той факт, що китайський посол 27.02.2015 р. вперше у Брюсселі підтримав РФ у конфлікті на Донбасі, заявивши, що західні країни повинні враховувати «легітимні заклопотаності» Росії в питаннях безпеки через Україну. Українська криза посилена якоюсь «зовнішньою інтервенцією» західних країн в Україну, що стало «попередженням» для Москви у «нечесній поведінці» з

боку Заходу. ...США не хочуть визнати, що їхня присутність у світі слабшає, однак їхні ресурси обмежені, і США буде досить складно утримувати свій вплив у міжнародних подіях» [3]. Додатково наголосимо, що у березні 2015 р. РФ заявила про остаточне рішення щодо виходу з Договору «Про звичайні збройні сили в Європі».

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що *передумовами ліквідації правил світового порядку* є: інформаційні перекося, інформаційні війни, або «світова неправда»; тіньові домовленості між керівниками наддержав щодо поділу сфер впливу; «зрощення» внутрішньо- та транснаціонального капіталу; недовіра міжнародного інституційного базису, у тому числі наддержавних організацій та політичних (зокрема, військових) угод; концентрація ядерних технологій в обмеженого, не завжди обґрунтованого, кола держав; загроза глобальній продовольчій безпеці, насамперед, нестача питної води та родючих ґрунтів; вичерпуваність корисних копалин та перенаселення багатьох територій; «прокляття» надлишку ресурсів у економічно відсталих країнах; моральна деградація суспільства.

До *головних наслідків ліквідації правил світового порядку* зачислено: подальший поділ світу на країни-наддержави та країни чи території-сателіти; деградацію системи міжнародного права; мізерний рівень особистої та глобальної безпеки; посилення загрози застосування зброї масового знищення; пришвидшення циклів політичних та економічних глобальних криз.

Серед *головних напрямів подолання негативних тенденцій усталення нового світового порядку* виокремимо: (1) деглобалізацію, або альтерглобалізацію, та посилення тенденцій макрорегіоналізації; підвищення рівня духовності; (2) пропаганду здорового патріотизму замість насадженого шовінізму; (3) відродження традицій та посилення ролі унікальності кожного народу не лише з культурного, а й з економічного погляду; (4) підвищення рівня інформаційної безпеки кожного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. «Боги денег» снова требуют кровавых жертв? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://svetlana.peunova.ru/news/think/1606-bogi-deneg>.
2. Киссинджер: новый мировой порядок необходим; Украина должна забыть о Крыме и НАТО [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://mixednews.ru/archives/68271>.
3. Китайський дипломат вперше відкрито підтримав РФ у конфлікті в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/politics/1049557-reuters-kitayskiy-diplomat-vpershe-vidkrito-pidtrimav-rf-u-konflikti-v-ukrajini.html>.
4. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/998_158.
5. Офіційна веб-сторінка Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org.
6. Офіційна веб-сторінка Національного банку Китаю [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pbc.gov.cn/>.
7. Офіційна веб-сторінка Організації об'єднаних націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org>.

8. Офіційна веб-сторінка Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org.
9. Світовий центр даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wdc.org.ua/uk>.
10. Тридцять шість стратегем. Китайские секреты успеха / Перевод с китайского В. В. Малявина. – М. : Белые альвы, 2000.
11. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації / М. І. Флейчук. – Львів : Ахілл, 2008. – 660 с.
12. Штайнмаєр про вступ України в НАТО: жодного членства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukranews.com/news/146323.Shtaynmaer-pro-vstup-Ukraini-v-NATO-zhodnogo-chlenstva.uk>.
13. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American Primacy And Its Geostrategic Imperatives / Zbigniew Brzezinski. – New York, NY : Basic, 1997.
14. Epperson A. R. The new world order / A. R. Epperson. – Tucson : Publius. Press, 1990. – 212 p.
15. <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-21998394>.
16. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/weodata>.
17. <http://www.memeaddicts.com/trending/2015-oil-price-chart/>.
18. <http://www.nationmaster.com/>.
19. <http://www.nytimes.com/>.

Стаття надійшла до редколегії 21.04.2015

Прийнята до друку 15.05.2015

MEASUREMENT OF GEOECONOMIC WORLD ORDER TRANSFORMATION AND THE CONSEQUENCES FOR UKRAINE

Maria Fleychuk, Volodymyr Voloshyn, Olesya Datsko

*Regional Branch of the National Institute for Strategic Studies,
2a/02, Br. Tershakovtsiv Str., Lviv, Ukraine, 79005,*

(+38 096)458-28-59, (+38 067)674-69-99, (+38 067)371-28-97,

e-mail: fleychukm@gmail.com, voloshyn.niss@gmail.com, olesya.datsko@gmail.com)

The purpose of this article is to outline the economic preconditions and consequences of the world order transformation and defining the role of Ukraine in this process. The directions to minimize the negative consequences of the destruction of the current world order are determined.

The main consequences of the elimination of the rules of world order assign: further division of the world superpower countries and countries or territories satellites; international law degradation; miserable level of personal and global security; accelerating cycles of political and economic global crises etc.

Among the main areas to overcome the negative trends of instituting a new world order define the following: deglobalization or alterglobalization and macroregionalization strengthening trends; raising the level of spirituality; the traditions and the role of the uniqueness of every nation revival, not only in cultural but also in economic terms; information security of every society improvement.

Key words: world order; globalization; anti- and alterglobalization; superpowers; Ukraine.